

Prof. dr hab. Leszek Koczanowicz
Uniwersytet SWPS,
II Wydział Psychologii we Wrocławiu

Recenzja pracy doktorskiej mgr Katarzyny Kobaki pt. „Ocena kompetencji społecznych osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną z uwzględnieniem ich stylu życia”

Praca Pani mgr Katarzyny Kobaki jest studium empirycznym poświęconym ważnemu tematowi jakim jest analiza kompetencji społecznych osób z niepełnosprawnością intelektualną w kontekście ich stylu życia. Jak słusznie podkreśla autorka pracy dla współczesnych społeczeństw niezwykle ważne jest by osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogły prowadzić względnie samodzielne życie dostosowane do ich możliwości. Praca odnosi się do tego, w jaki sposób można wspomóc osoby z niepełnosprawnością intelektualną w tym, by uzyskały taką, choćby minimalną samodzielność.

Praca ma strukturę studium empirycznego, co uzasadnione jest problemem postawionym w pracy. We Wstępie autorka omawia podstawowe pojęcia używane w pracy i analizuje ich zastosowanie w badaniach. Przedstawia więc rozwój i kształtowanie się pojęcia niepełnosprawności intelektualnej, jak też kryteria diagnozy tego zaburzenia. Następnie odnosi się do pojęcia kompetencji społecznych i pokazuje związki tego pojęcia z uprawianiem sportu. Nieco uwagi poświęcone jest warsztatom terapii zajęciowej jako formie usprawniania osób z niepełnosprawnością intelektualną i wspomagającą rozwój ich kontaktów społecznych. Analizy pojęć stosowanych w pracy są dość sumaryczne, ale na tyle precyzyjne, że pozwalają autorce przejść do sformułowania problemu badawczego.

Autorka przekonująco uzasadnia wagę problemu badawczego, który sformułowany jest następująco: „Nasuwa się pytanie, która z aktywności osób z ID ma większe znaczenie w podnoszeniu kompetencji? Czy jest to rehabilitacja społeczna i zawodowa realizowana w WTZ, która poprzez ergoterapię zmierza do osiągnięcia większej zaradności osobistej oraz umiejętności życia codziennego; czy jest to może działalność sportowa, która poprzez

walkę o zwycięstwo, sukces sportowy, poprawia wytrwałość, konsekwencję w działaniu, umiejętność samodzielnego podejmowania decyzji.” (s. 10) Oczywiście kwestia ta jest niezwykle ważna w praktycznym planowaniu pracy z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie, bo pozwala dobrać optymalne metody podnoszenia ich kompetencji społecznych. Problem badawczy jest skonkretyzowany w hipotezach badawczych, które podlegają weryfikacji empirycznej. Zarówno problem badawczy, jak i hipotezy są sformułowane prawidłowo i mogą stanowić punkt wyjścia dla badań.

W badaniu autorka wydzieliła dwie grupy: jedna, w której uczestniczyły osoby z niepełnosprawnością intelektualną uprawiające sport i drugą, w której brały udział w warsztatach terapii zajęciowej. Pierwszą grupę doktorantka dodatkowo podzieliła na dwie podgrupy: sporty indywidualne i sporty zespołowe. Do pomiaru zmiennej zależnej, czyli kompetencji społecznych posłużył inwentarz PAC-1, który jest miarodajną, w pełni sprawdzoną metodą. Procedura badania nie budzi zastrzeżeń, podobnie jak bardzo szczegółowa prezentacja i analiza wyników.

W Dyskusji autorka odniosła uzyskane przez siebie wyniki do dotychczasowych ustaleń. Generalnie potwierdzają one dane z literatury, że uprawianie sportu, szczególnie sportów zespołowych może znacząco poprawiać zakres kompetencji społecznych. Autorka pisze też o znaczeniu mieszkania w internacie w porównaniu z mieszkaniem w domu rodzinnym i przychodzeniu na warsztaty terapii zajęciowej. Myślę, że szkoda trochę, że w badaniu nie przewidziano dwóch grup warsztatów terapii zajęciowych: internatowej i domowej. Pozwoliłoby to ocenić wagę czynników sprzyjających rozwojowi kompetencji społecznych. Może warto pomyśleć o tym w jakiejś przyszłościowej kontynuacji tego ciekawego programu badawczego. Jeżeli do tego dojdzie to miałbym jeszcze jeden postulat. Doktorantka w tytule pracy i w tekście używa określenia „styl życia” czasem nawet „tryb

życia” całkowicie bez refleksji teoretycznej, jakby było to oczywiste kategorie. Tymczasem „styl życia” jest jedną z ważniejszych kategorii socjologicznych, wielokrotnie opisywanych, dyskutowanych i badanych. W Polsce zajmował się badaniami nad stylami życia prof. Andrzej Siciński ze swym zespołem, przedstawiając wyniki w wielu publikacjach Nawet jeżeli intuicyjne rozumienie kategorii „styl życia” wystarczyło dla planowania i przeprowadzenia recenzowanych badań, to warto byłoby jednak sięgnąć do osiągnięć socjologii w tym zakresie.

W konkluzji stwierdzam, że recenzowana praca w pełni spełnia ustawowe wymogi rozprawy doktorskiej. Wniosuję więc o dopuszczanie Pani mgr Katarzyny Kobaki do dalszych etapów procedury doktorskiej.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Mich. Kowalczyk".